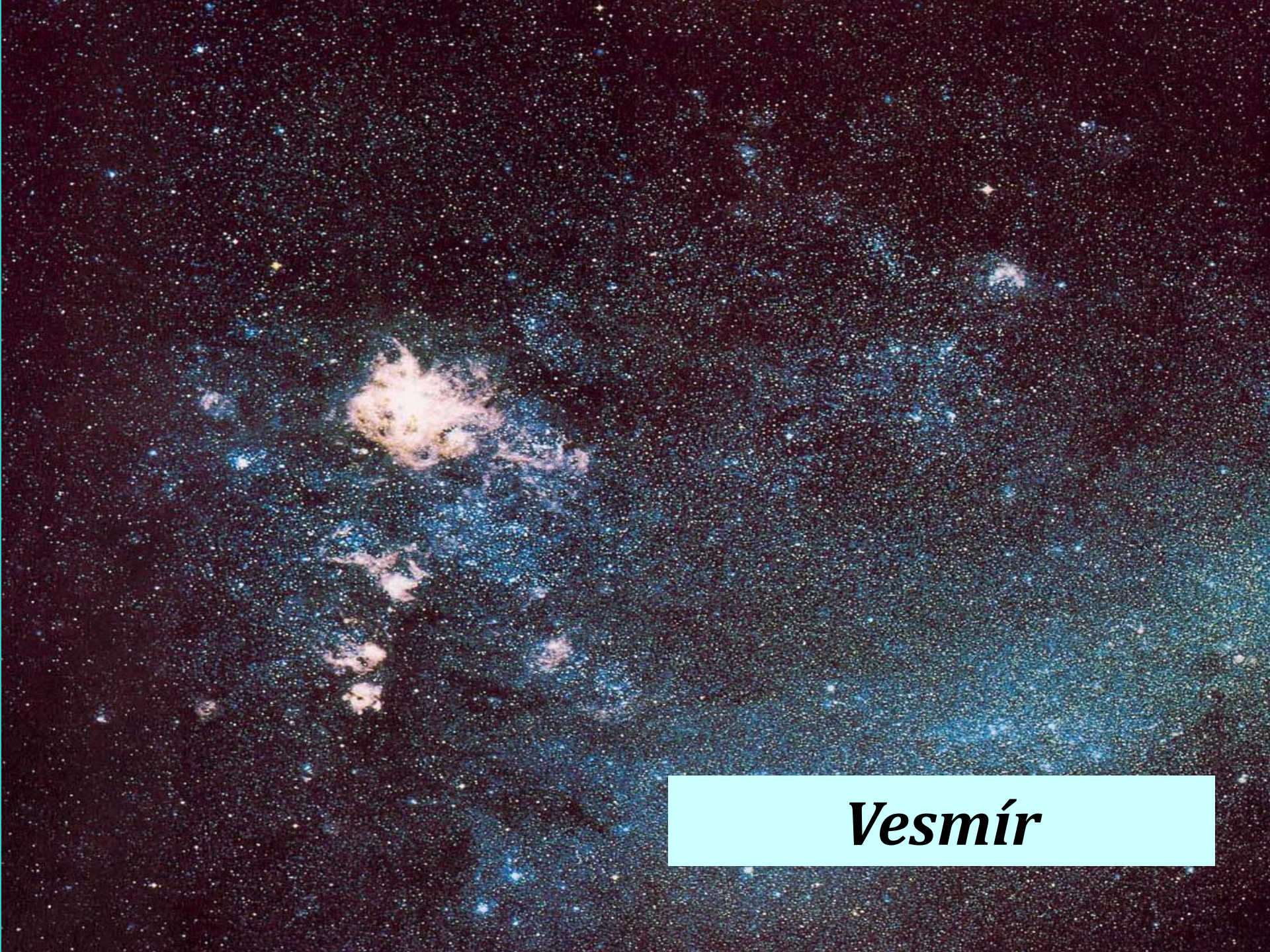

doc. RNDr. Petr Anděl, CSc.

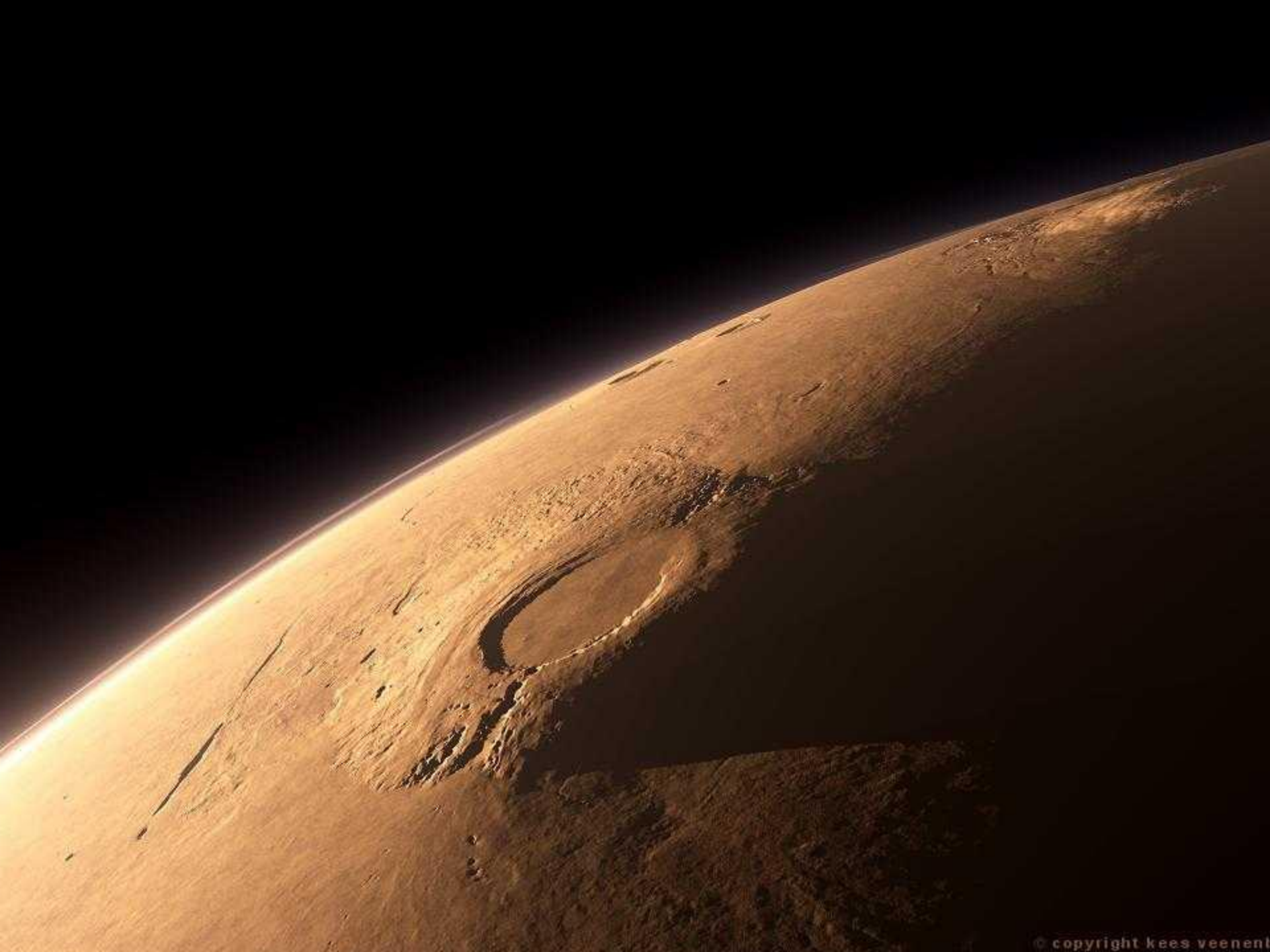
*Výchova ke zdraví
a biologie dítěte*

Technická univerzita v Liberci

Fakulta přírodovědně humanitní a pedagogická

Vesmír

12.

VÝVOJ

Obecná charakteristika vývoje

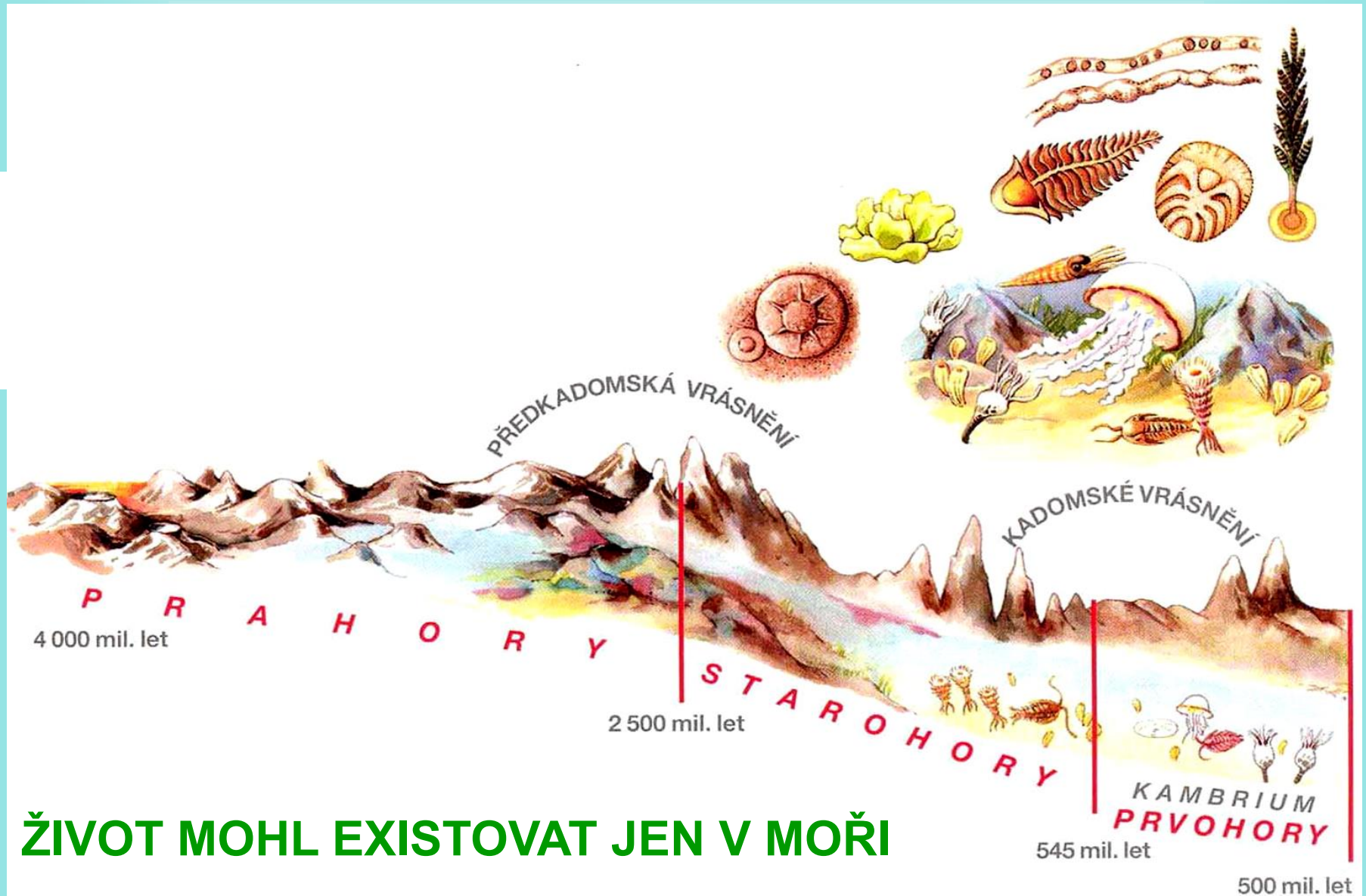
Vývoj

= určitým směrem orientovaná zákonitá změna

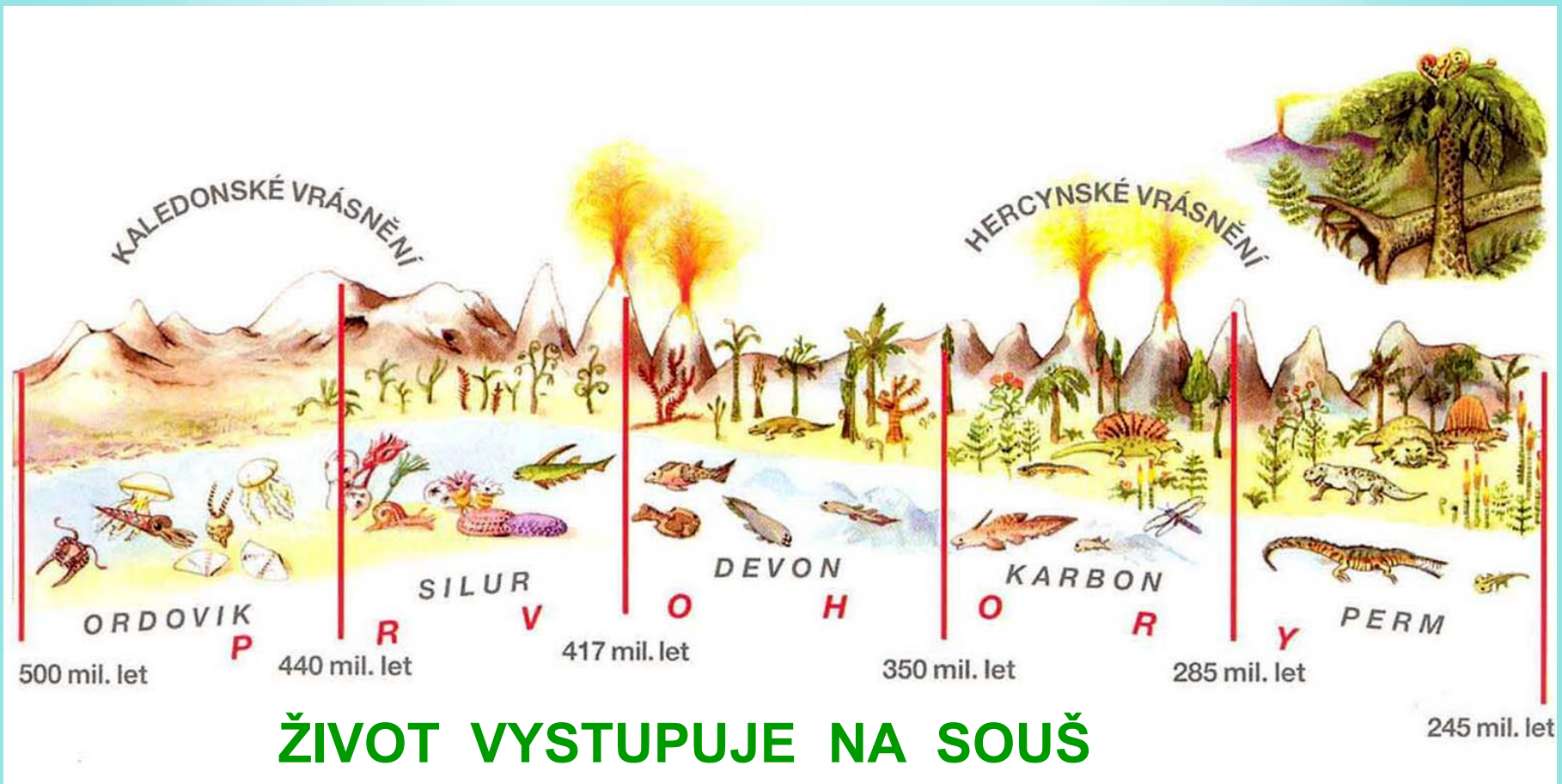
- **je charakteristický pro všechny živé soustavy**
- **3 základní typy:**
  - **ONTOGENEZE – vývoj jedince**
  - **FYLOGENEZE – vývoj druhu a vyšších jednotek**
  - **SUKCESE – vývoj ekosystému**

Fylogeneze

PRAHORY A STAROHORY

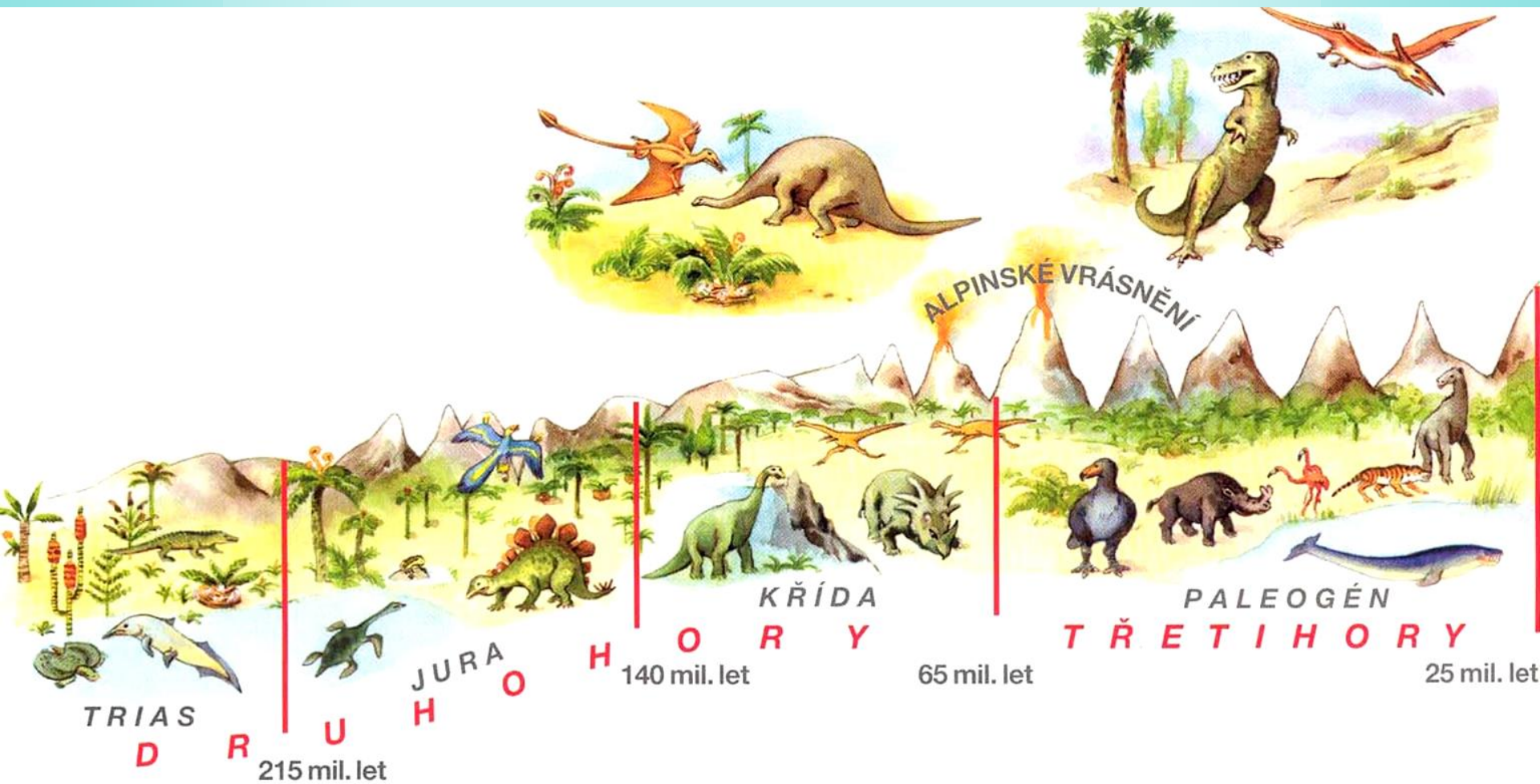
PRVOHORY

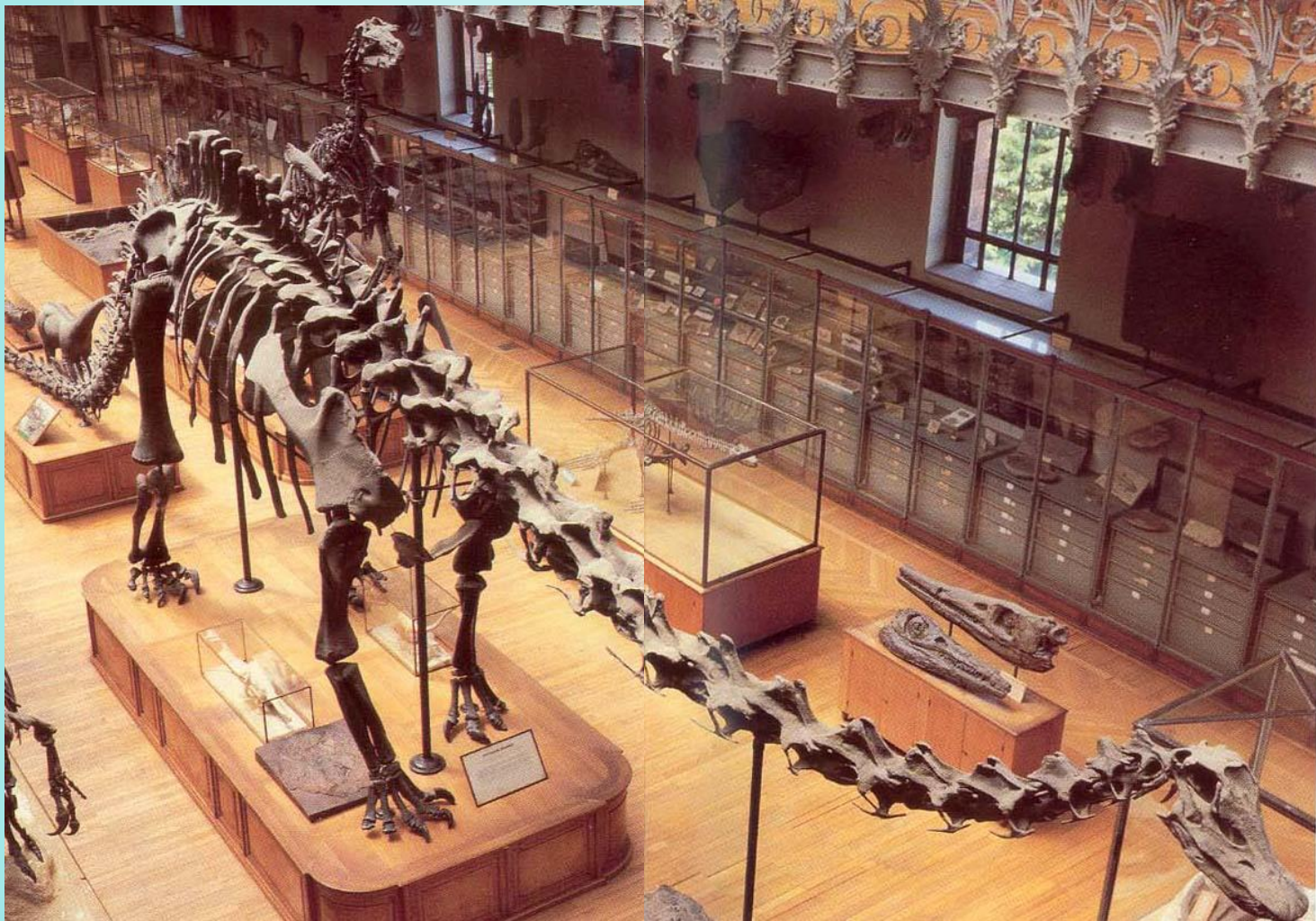
AMONITI

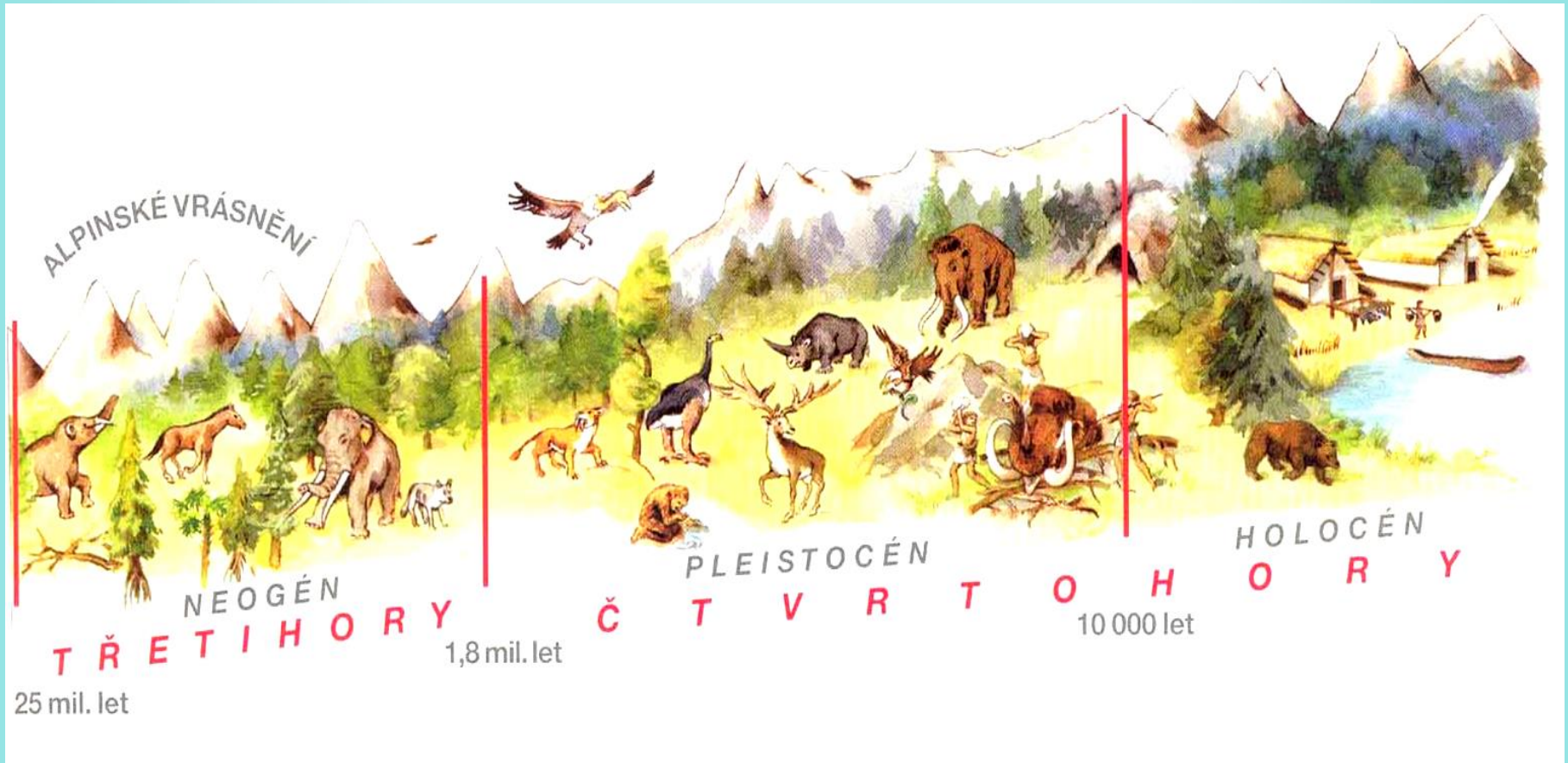
DRUHOHORY

BRONTOSAURUS

TŘETIHORY A ČTVRTOHORY

LUCY

LOVEC

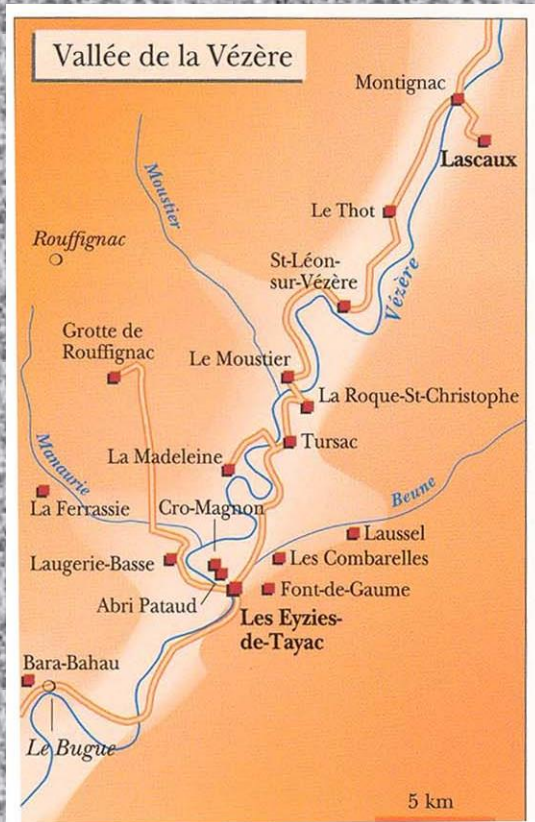

Údolí řeky Vezery (Francie)

FRANCIE – Archeologická naleziště

ÚDOLÍ VEZERY

ÚDOLÍ VEZERY

CROMAGNON

CROMAGNON

CROMAGNON

MAGDALIEN

MAGDALIEN

VEZERA U MAGDALIENU

MAGDALIEN

MOUSTIERE

MONTIGNAC

VRCH LASCAUX

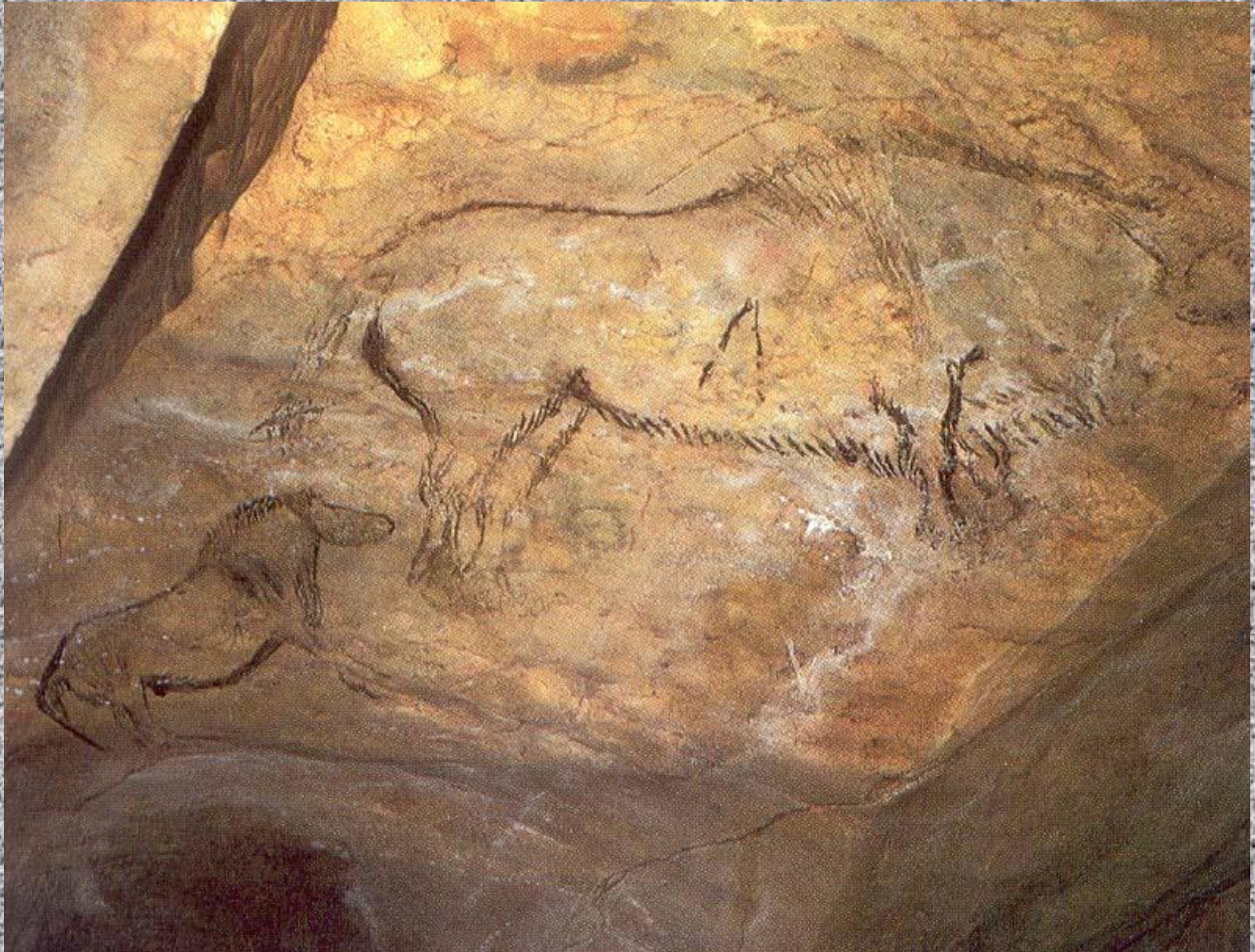

VCHOD DO JESKYNĚ

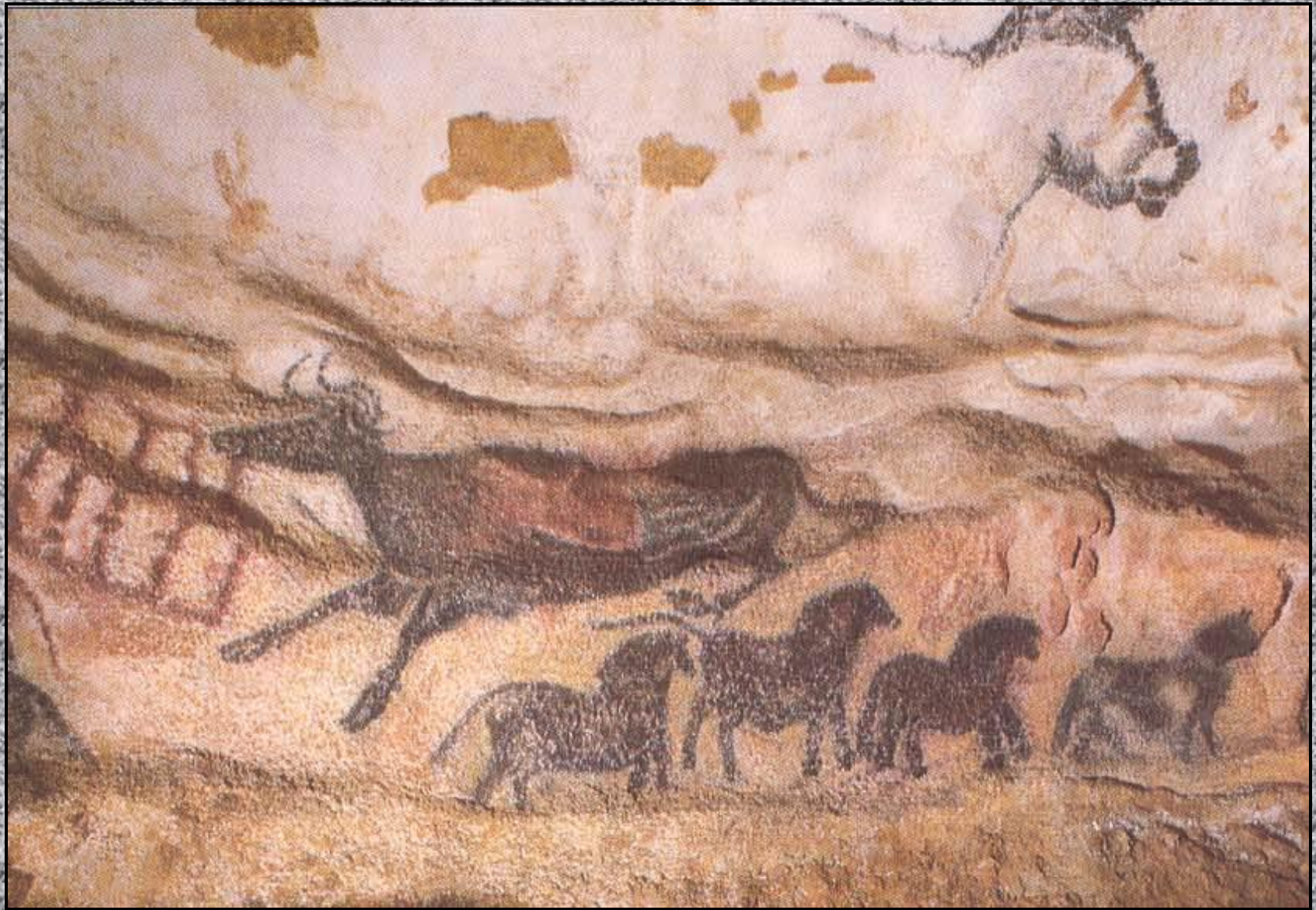
JESKYNĚ LASCAUX

JESKYNĚ LASCAUX

JESKYNĚ LASCAUX

ZÁKLADNÍ ETAPY

cca		
3 mil. let	Australopithecus	
2,0 – 1,5	Homo habilis	nástroje
1,6 – 0,5	Homo erectus	vzpřímená chůze
0,3	Homo sapiens	rozvoj technologií
0,1 – 0,03	H. s. neanderthalensis	
0,1 -	H. s. sapiens	

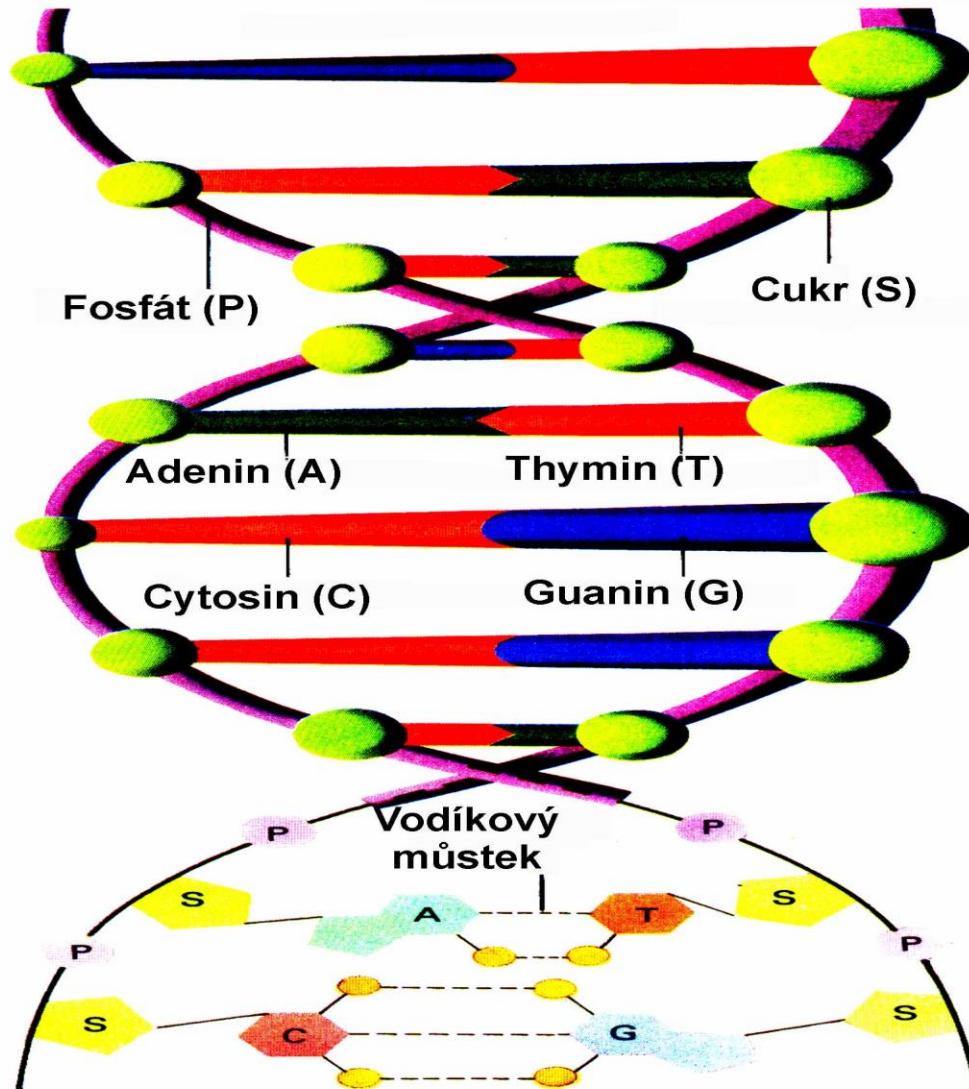
Ontogeneze

Ontogeneze

Přenos genetické informace

GENETICKÁ INFORMACE

STRUKTURA DNK

GENETICKÁ INFORMACE

nukleotidy (fosfát + cukr + báze)

molekula DNA

chromosom

sada chromosomu (23 = 22 somatických + 1 pohlavní) (n)
zralé pohlavní buňky

2 sady chromosomů (23 párů, = 46 chromosomů) (2n)
oplozené vajíčko, somatické buňky

GENETICKÁ INFORMACE

VĚTŠINU SVÉHO ŽIVOTA PROŽIJÍ
V ROZDÍLNÝCH JADERNÝCH FÁZÍCH

CHOROŠ
 $n + n$

BUK
 $2n$

MECH
 n

GENETICKÁ INFORMACE

OBECNÉ SCHEMA
POHLAVNÍHO
ROZMNOŽOVÁNÍ

REDUKČNÍ DĚLENÍ
(MEIÓZA)

FÁZE
DIPLOIDNÍ

$2n$

FÁZE
HAPLOIDNÍ

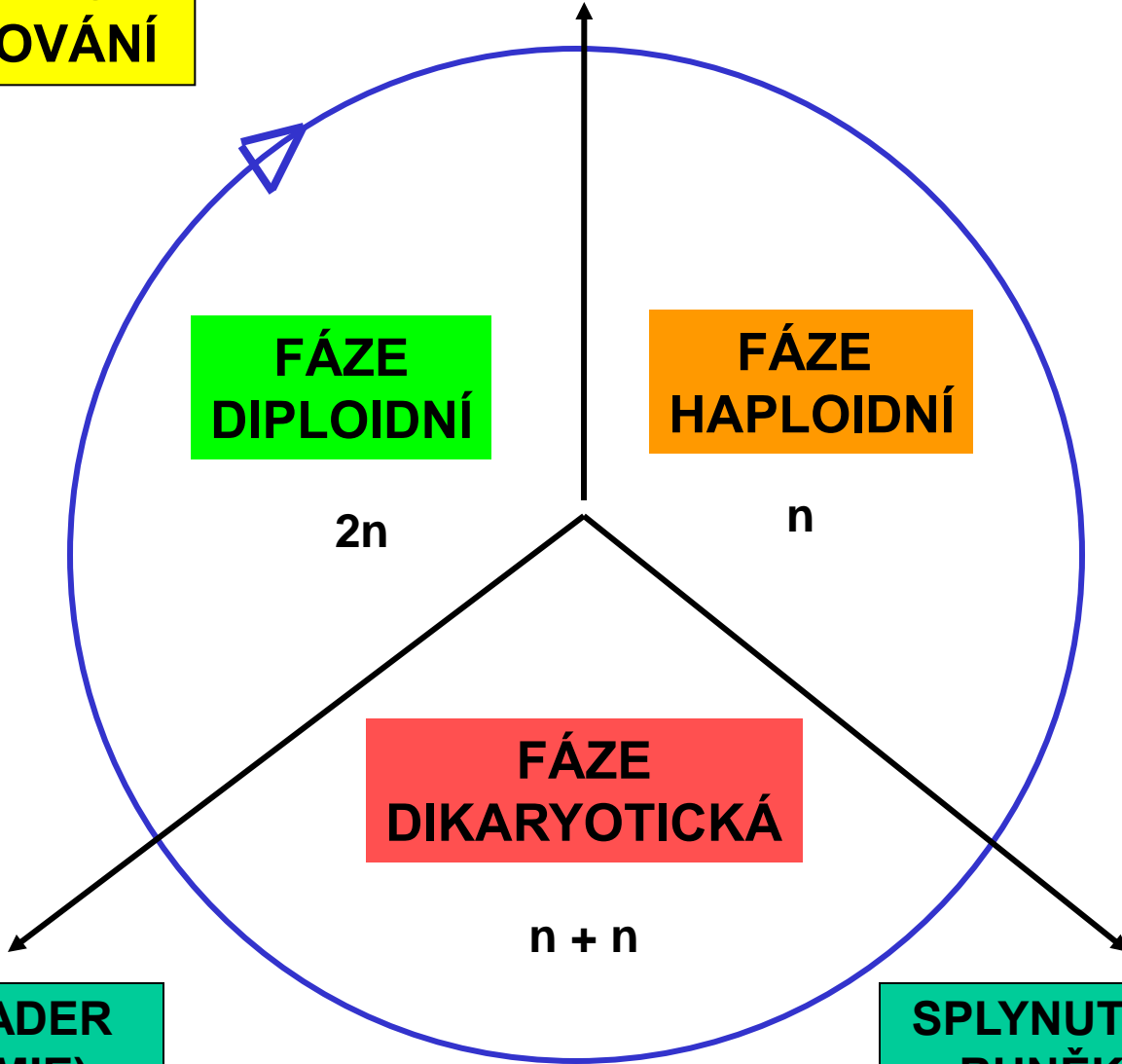
n

FÁZE
DIKARYOTICKÁ

$n + n$

SPLYNUTÍ JADER
(KARYOGAMIE)

SPLYNUTÍ POHLAVNÍCH
BUNĚK (OPLOZENÍ)

REPRODUKČNÍ CYKLUS

RS

Žena
(diploidní)
46 chromozomů,
2 pohlavní
chromozomy X

Muž
(diploidní)
46 chromozomů
pohlavní
chromozom X,Y

Vajíčko (haploidní)
23 chromozomů

spermie

v obou X
(pohlavní chromozom)

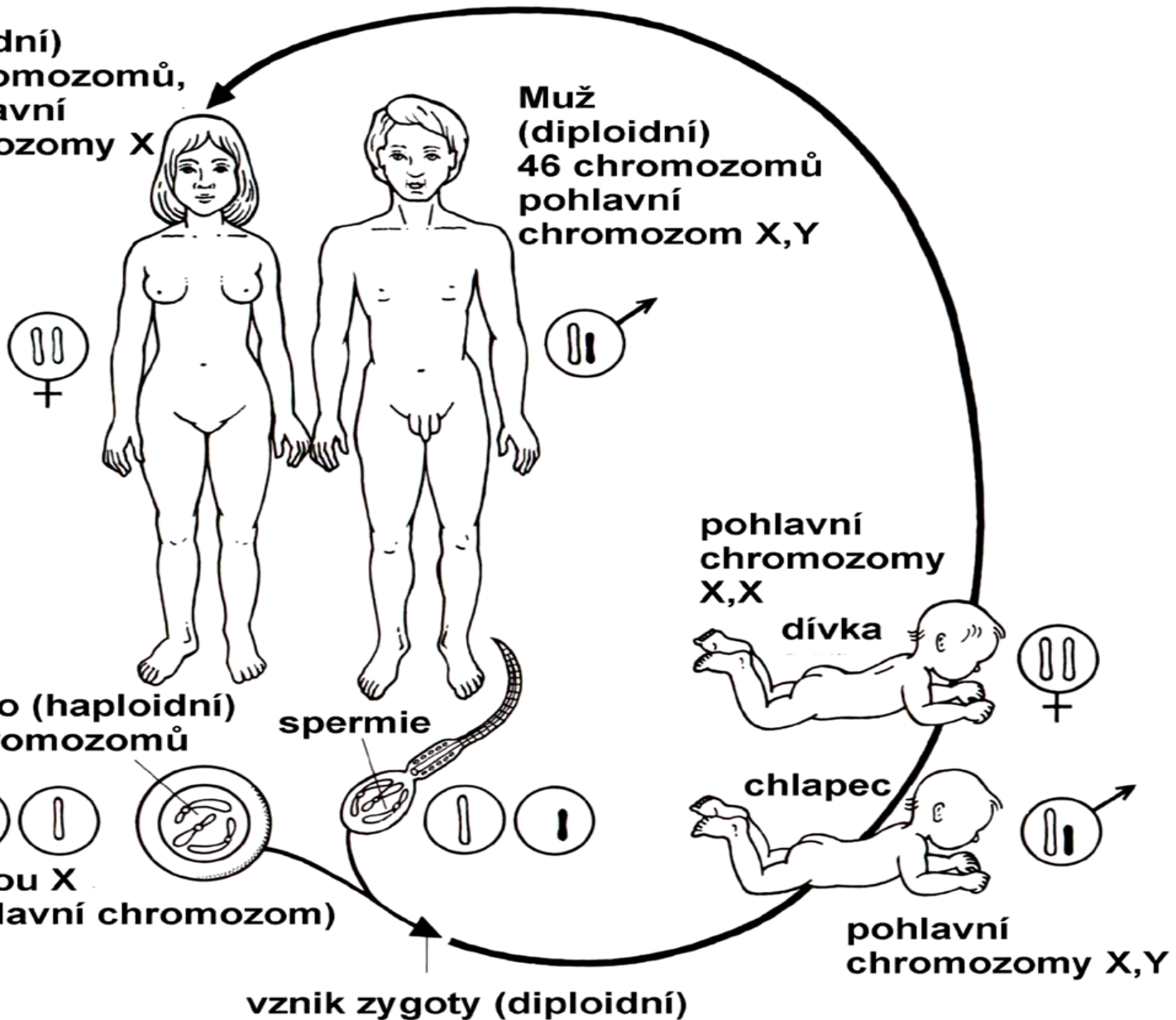
pohlavní
chromozomy
X,X

dívka

chlapec

pohlavní
chromozomy X,Y

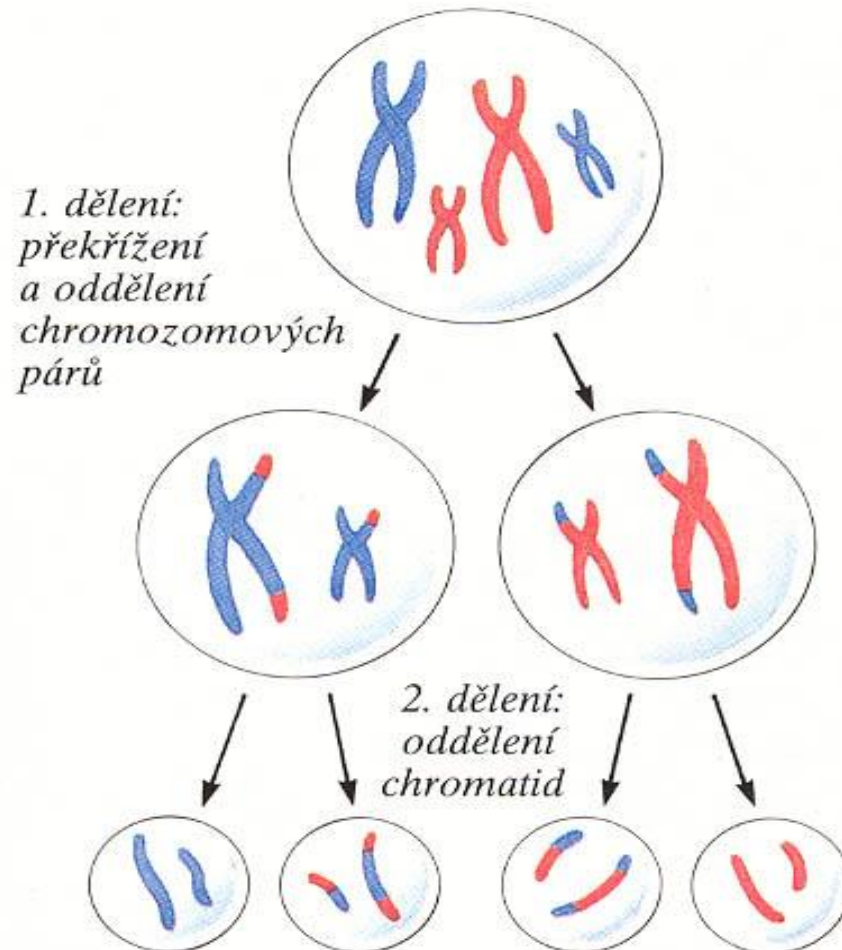
vznik zygoty (diploidní)

BUŇKY PŘI MITÓZE

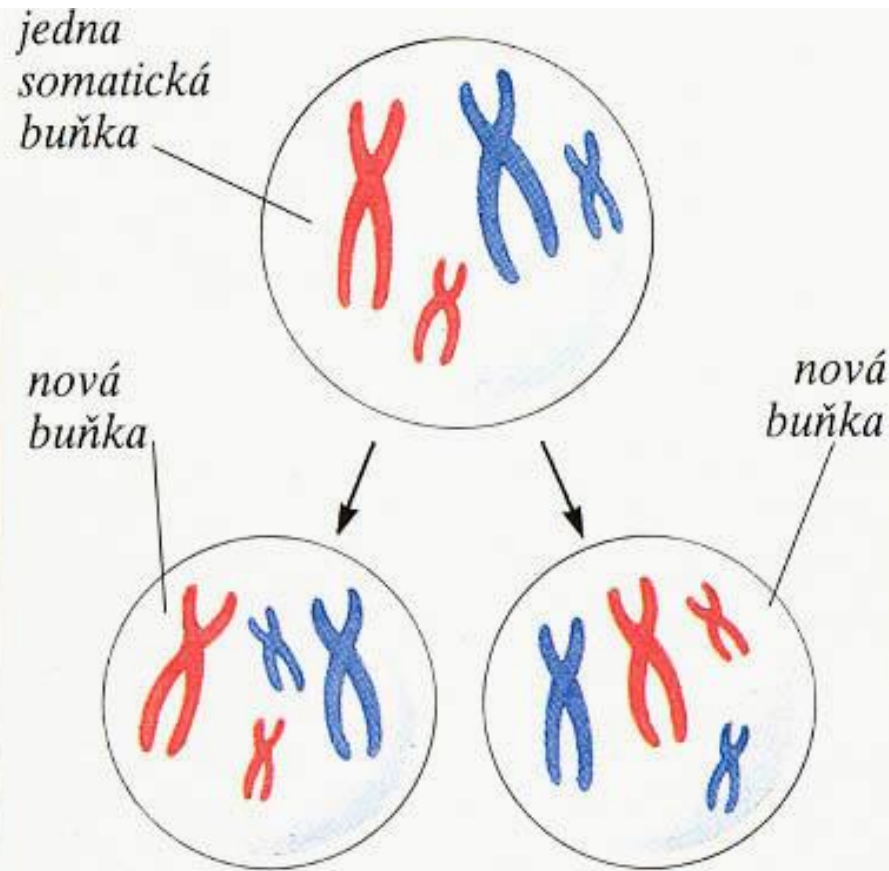
MEIÓZA

Meióza

Při dvou děleních meiózy se geny původní buňky rekombinují. Vznikající čtyři nové buňky jsou geneticky zcela jedinečné.

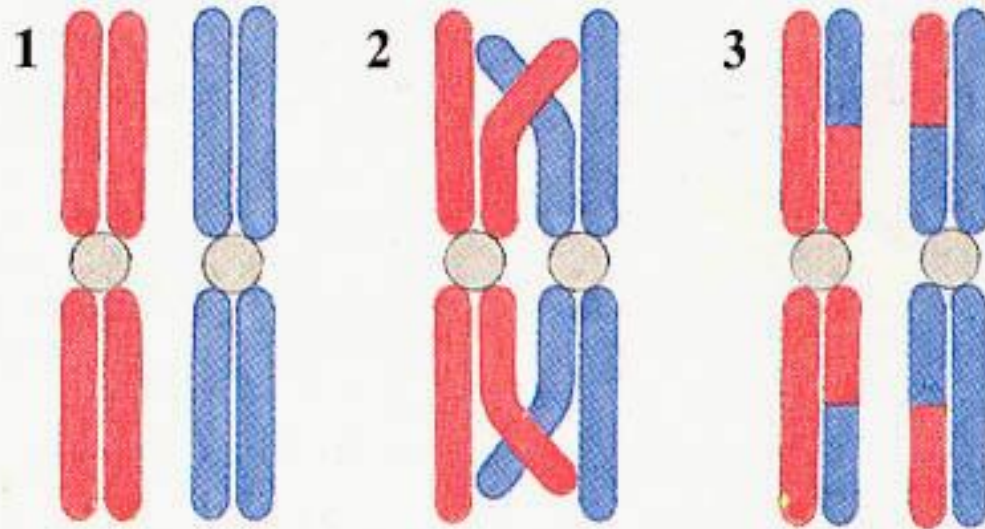
MITÓZA

Mitóza

Mitóza zahrnuje jedno dělení a výsledkem jsou dvě nové buňky. Každá z nich má dvojitou sadu chromozomů a je geneticky totožná s rodičovskou buňkou.

REKOMBINACE GENŮ

Rekombinace

- (1) Před meiózou se odpovídající chromozomy uspořádají do tetrad.*
- (2) Chromatidy tvořící chromozomy se překříží a část se vymění.*
- (3) Chromozomy se oddělí. Každý pár má nyní jinou kombinaci genů nebo allel, než měla rodičovská buňka.*

DĚDIČNOST KREVNÍCH SKUPIN

- určují 3 geny: **I-A, I-B** jsou dominantní
I-0 je recesivní

možné kombinace

I-A, I-A nebo I-A, I-0

I-B, I-B nebo I-B, I-0

I-A, I-B

I-0, I-0

krevní skupina

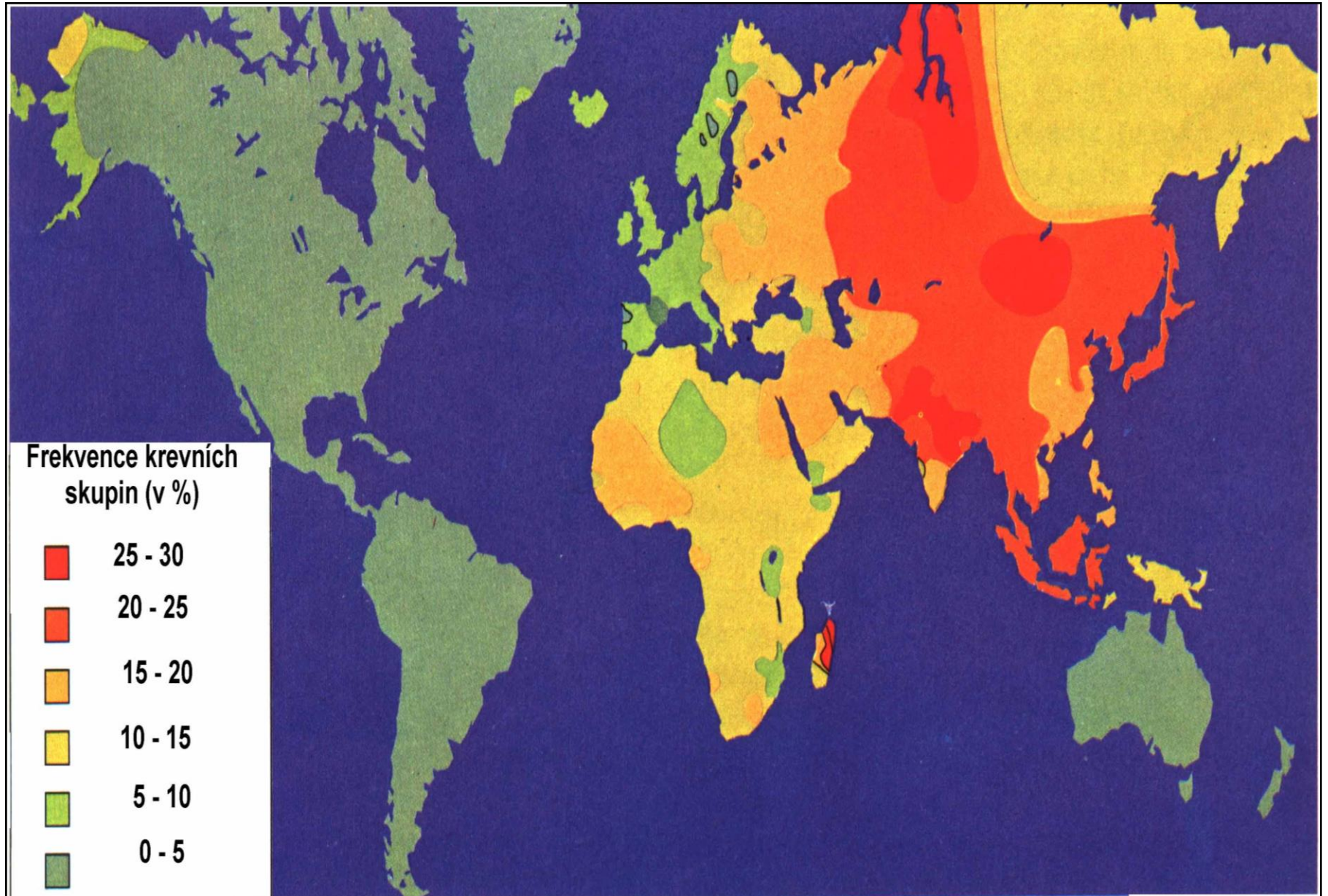
A

B

AB

0

MAPA ROZŠÍŘENÍ KREVŇÍ SKUPINY B

Ontogeneze

Mutace

MUTACE

Mutace – chyby v přepisu genetické informace

Mutageny – faktory, které způsobují mutaci

např. – ultrafiové záření

radioaktivní záření

chemické látky (alkohol)

Příklad mezigeneračního přenosu

PROJEV MUTACE

1.generace

vajíčko

spermie

oplozené v.

```
graph TD; A[vajíčko] --- B[oplozené v.]; C[spermie] --- B;
```

The diagram illustrates the process of fertilization. It features three rectangular boxes with a light blue background and black outlines. The top-left box contains the text 'vajíčko' (egg). The top-right box contains the text 'spermie' (sperm). The bottom-left box contains the text 'oplozené v.' (zygote). A horizontal line connects the bottom of the 'vajíčko' box to the bottom of the 'oplozené v.' box. A vertical line descends from the bottom of the 'spermie' box, and a horizontal line extends from its base to the left, ending in an arrowhead pointing to the right side of the 'oplozené v.' box. This indicates that both the egg and the sperm contribute to the formation of the zygote.

PROJEV MUTACE

1.generace

vajíčko

spermie

oplozené v.

MUTAGEN

embryo

PROJEV MUTACE

1.generace

vajíčko

spermie

oplozené v.

MUTAGEN

embryo

2.generace

dcera

PROJEV MUTACE

1.generace

vajíčko

spermie

oplozené v.

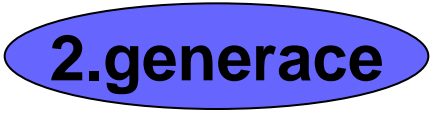
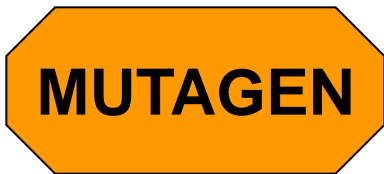
MUTAGEN

embryo

2.generace

dcera

vajíčko

PROJEV MUTACE

1.generace

vajíčko

spermie

oplozené v.

MUTAGEN

embryo

2.generace

dcera

vajíčko

spermie

oplozené v.

embryo

3.generace

DEFEKT

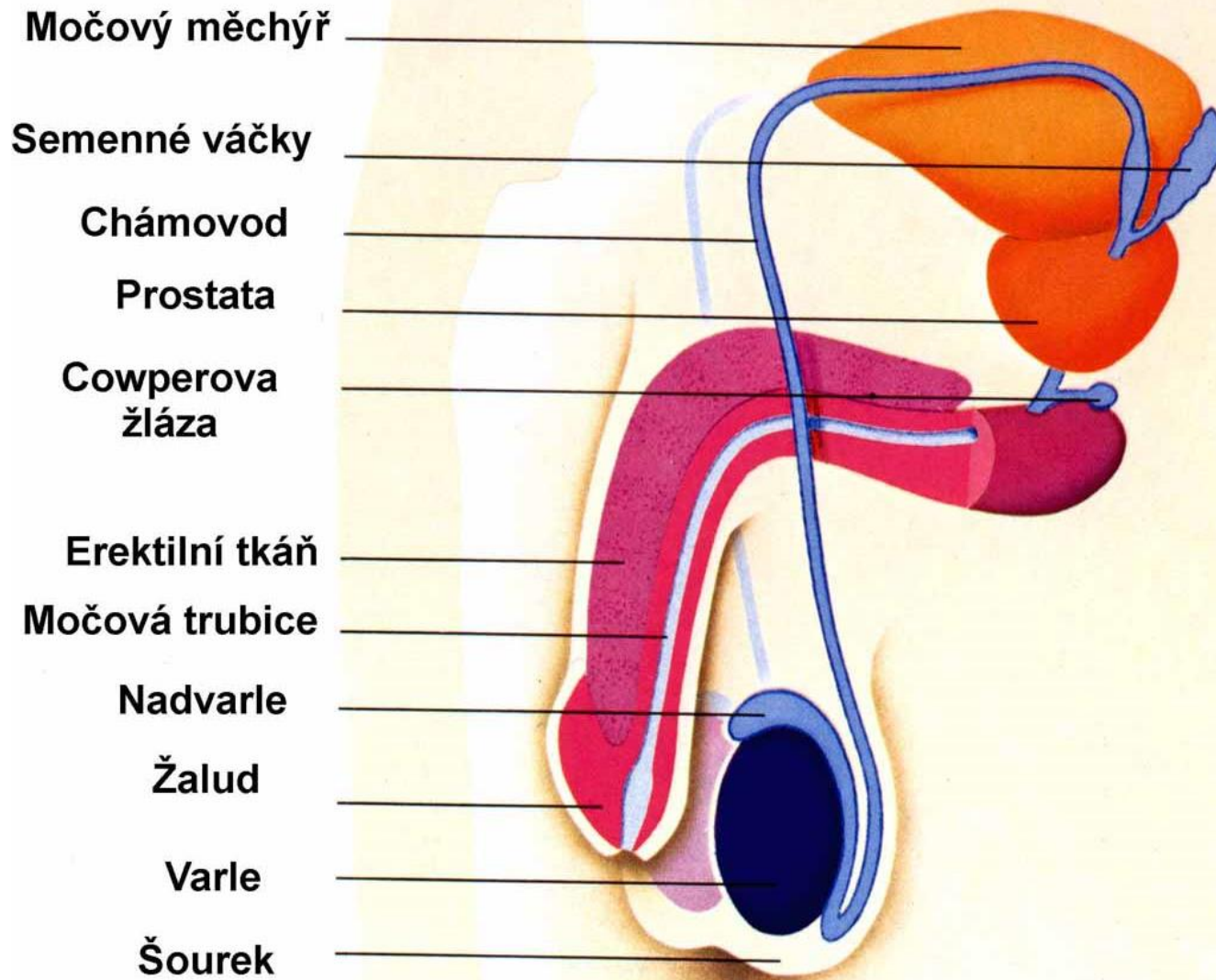
vnučka

Rozmnožovací soustava

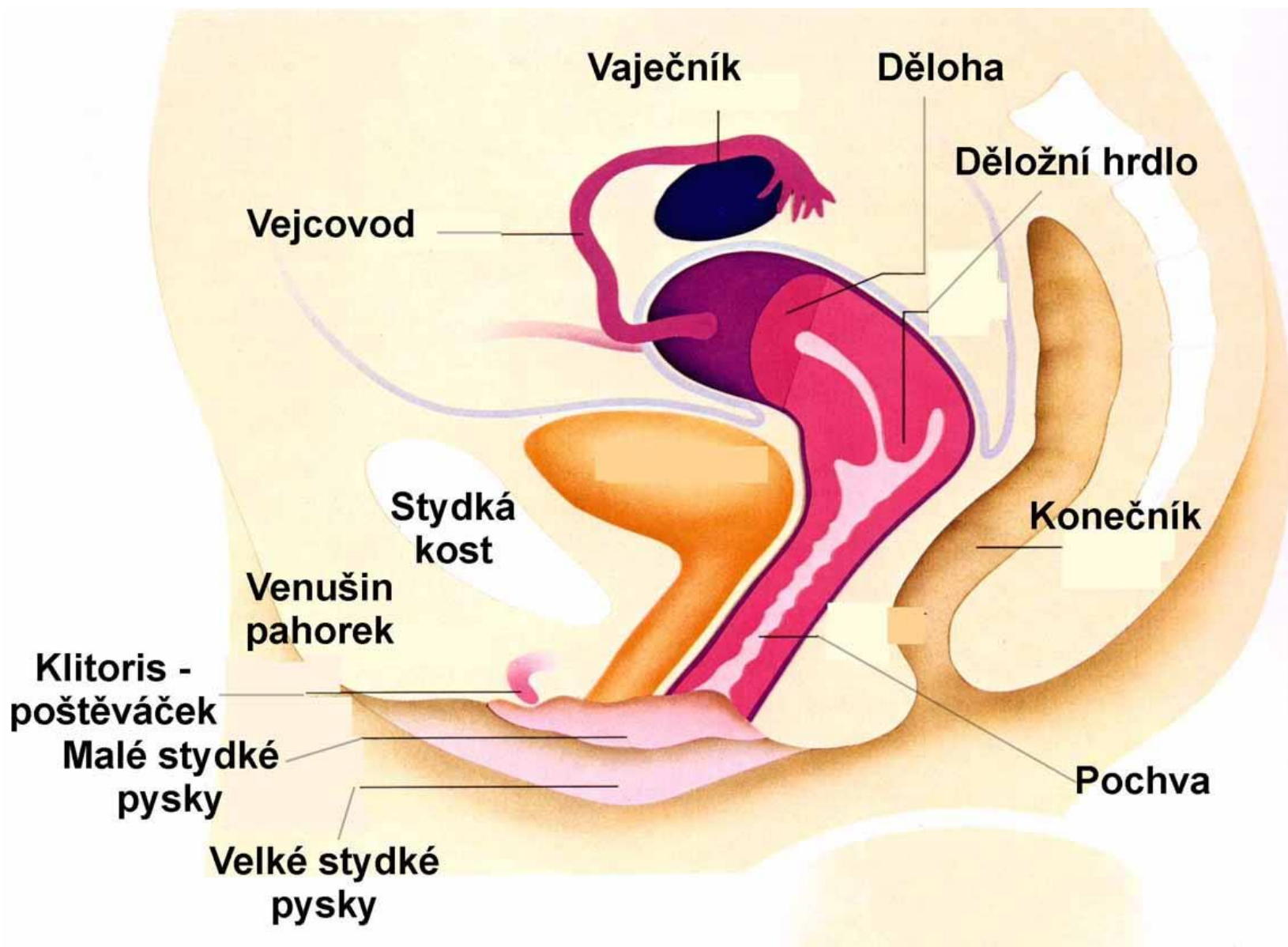
MUŽSKÉ POHLAVNÍ ORGÁNY

RS

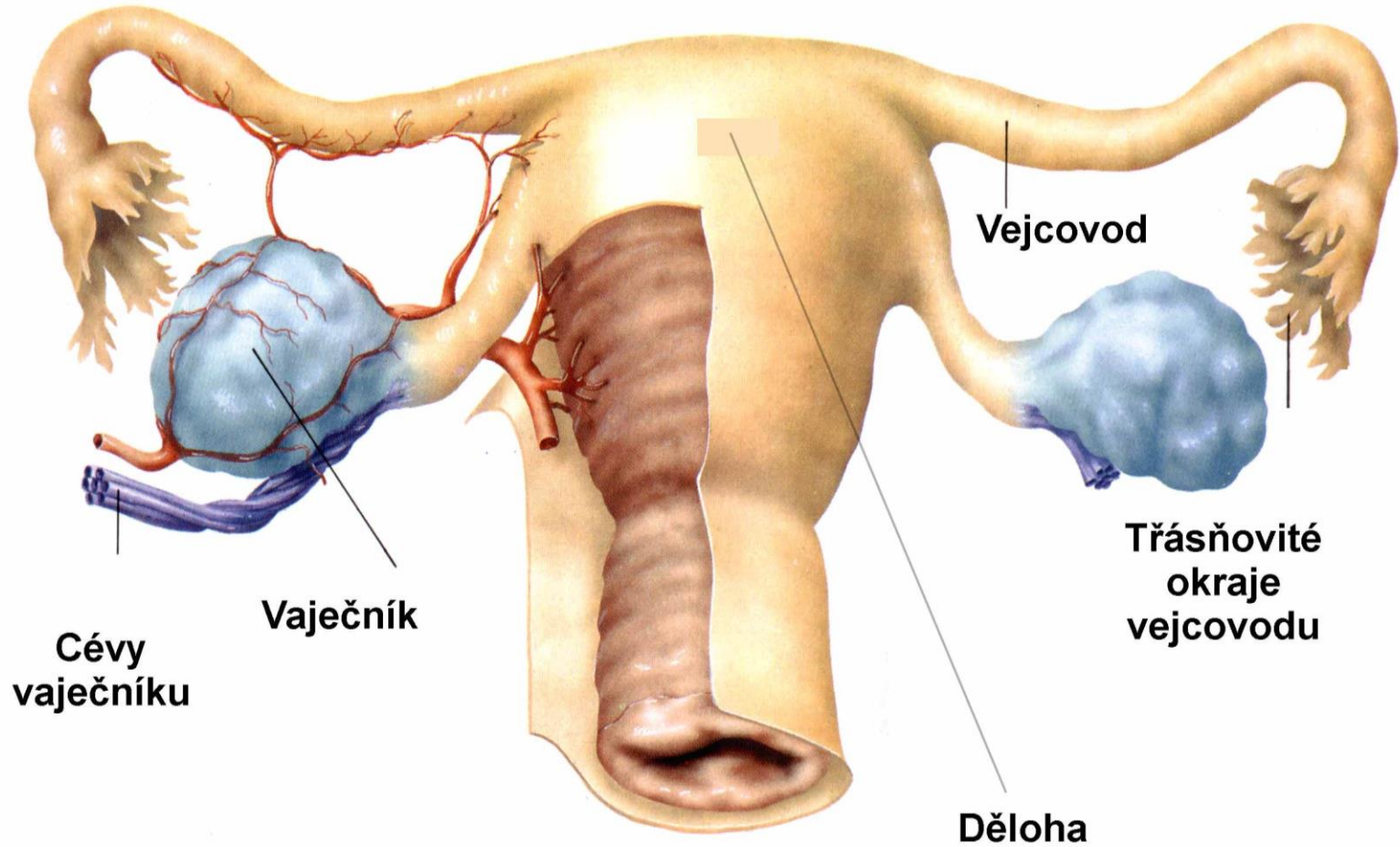
ŽENSKÉ POHLAVNÍ ORGÁNY

TS

VAJEČNÍKY A DĚLOHA

RS

Reiner de Graaf

(1611-1673)

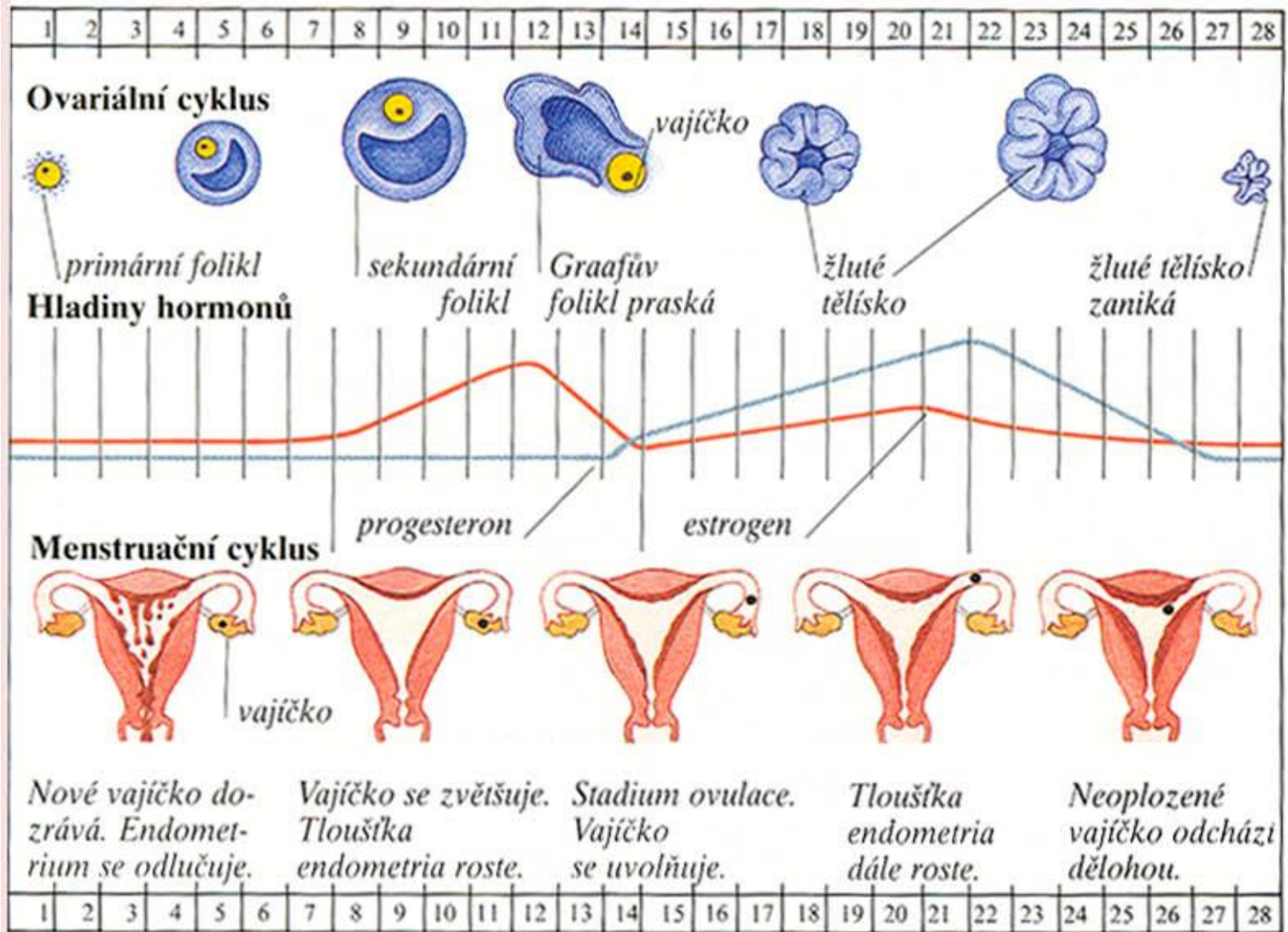
nizozemský anatom

- studie lidských rozmnožovacích orgánů
- „Graafův folikul“

OVULÁRNÍ A MENSTRUAČNÍ CYKLUS

RS

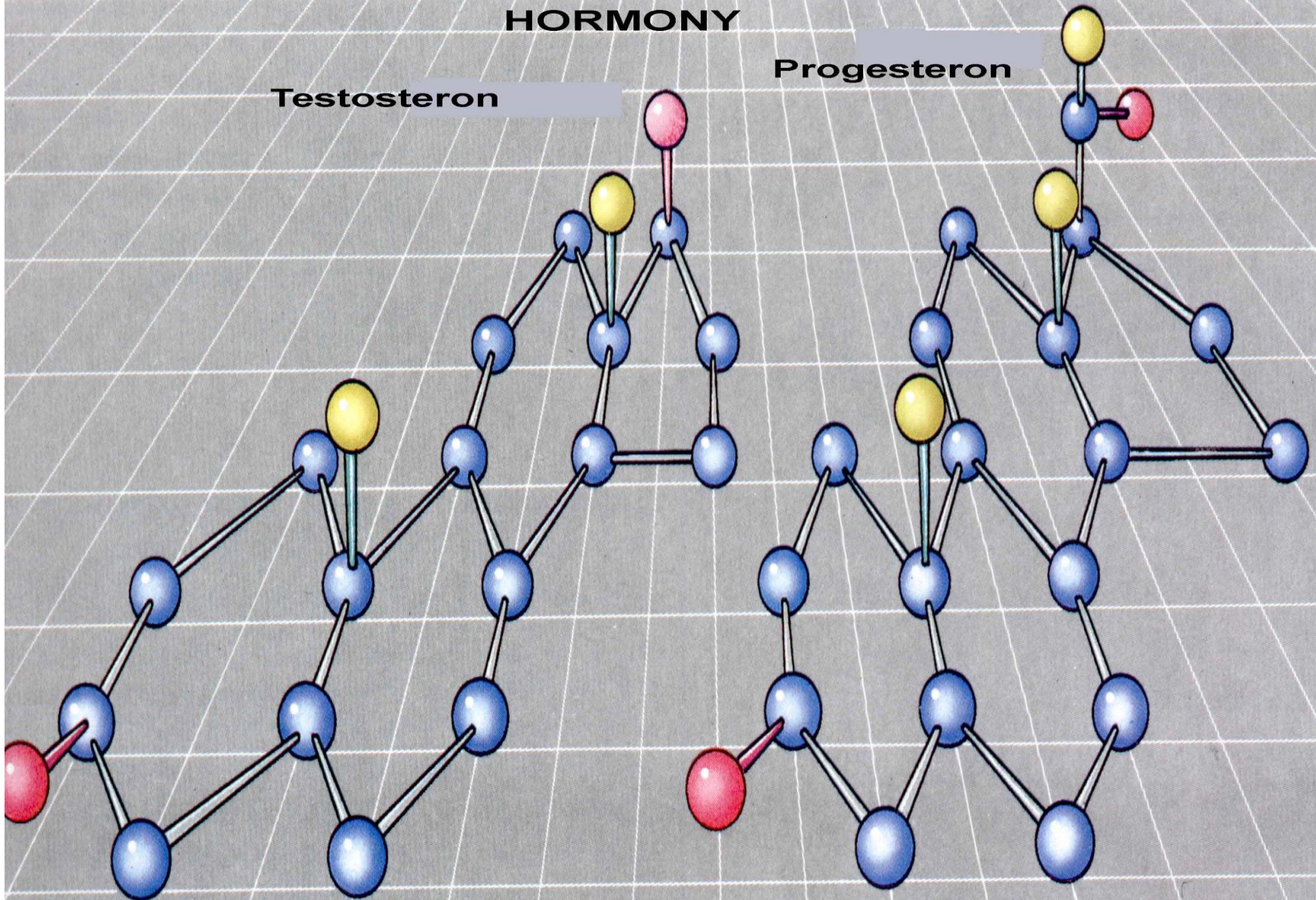

HORMONY

HORMONY

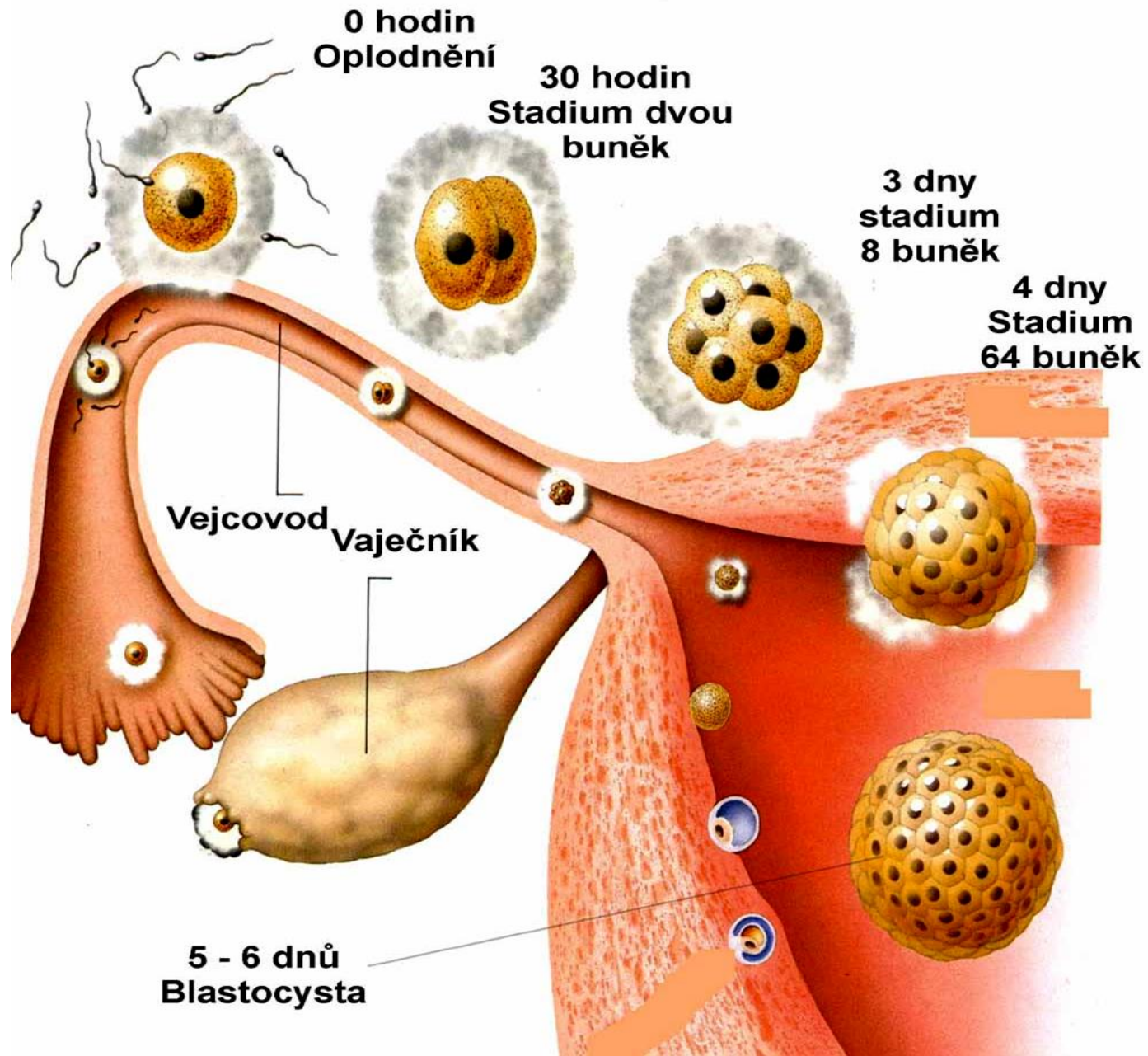
Testosteron

Progesteron

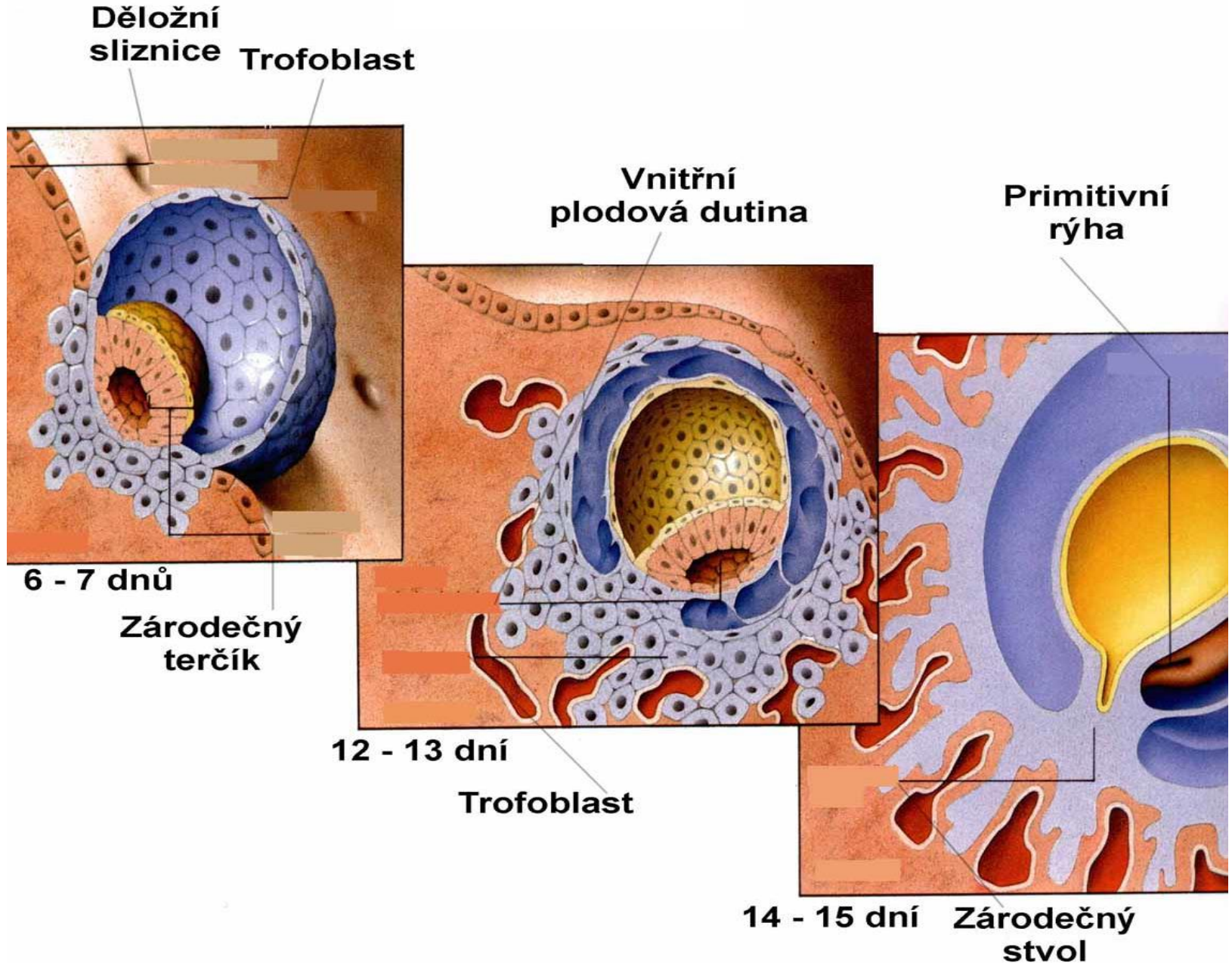
PRENATÁLNÍ VÝVOJ - I

RS

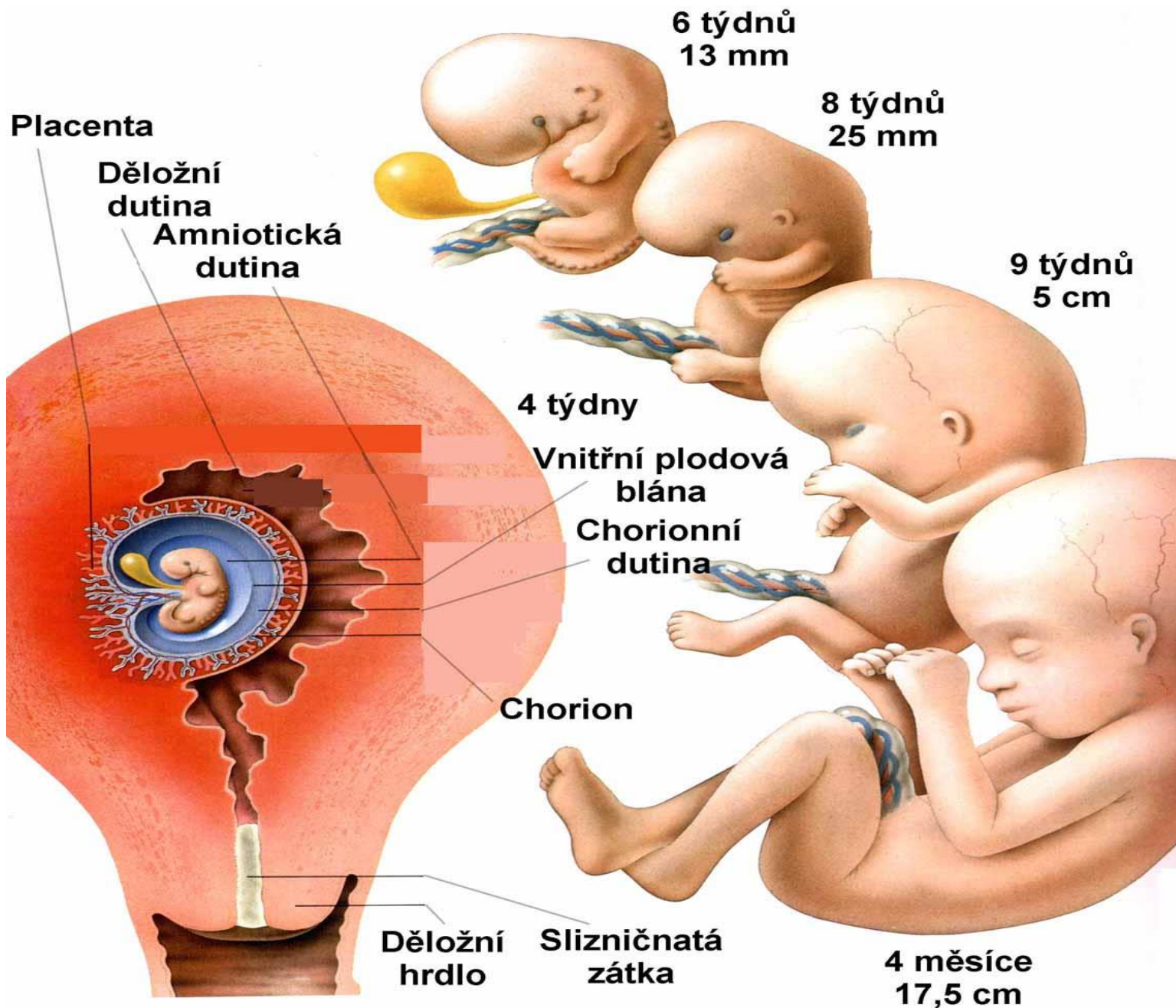
PRENATÁLNÍ VÝVOJ - II

RS

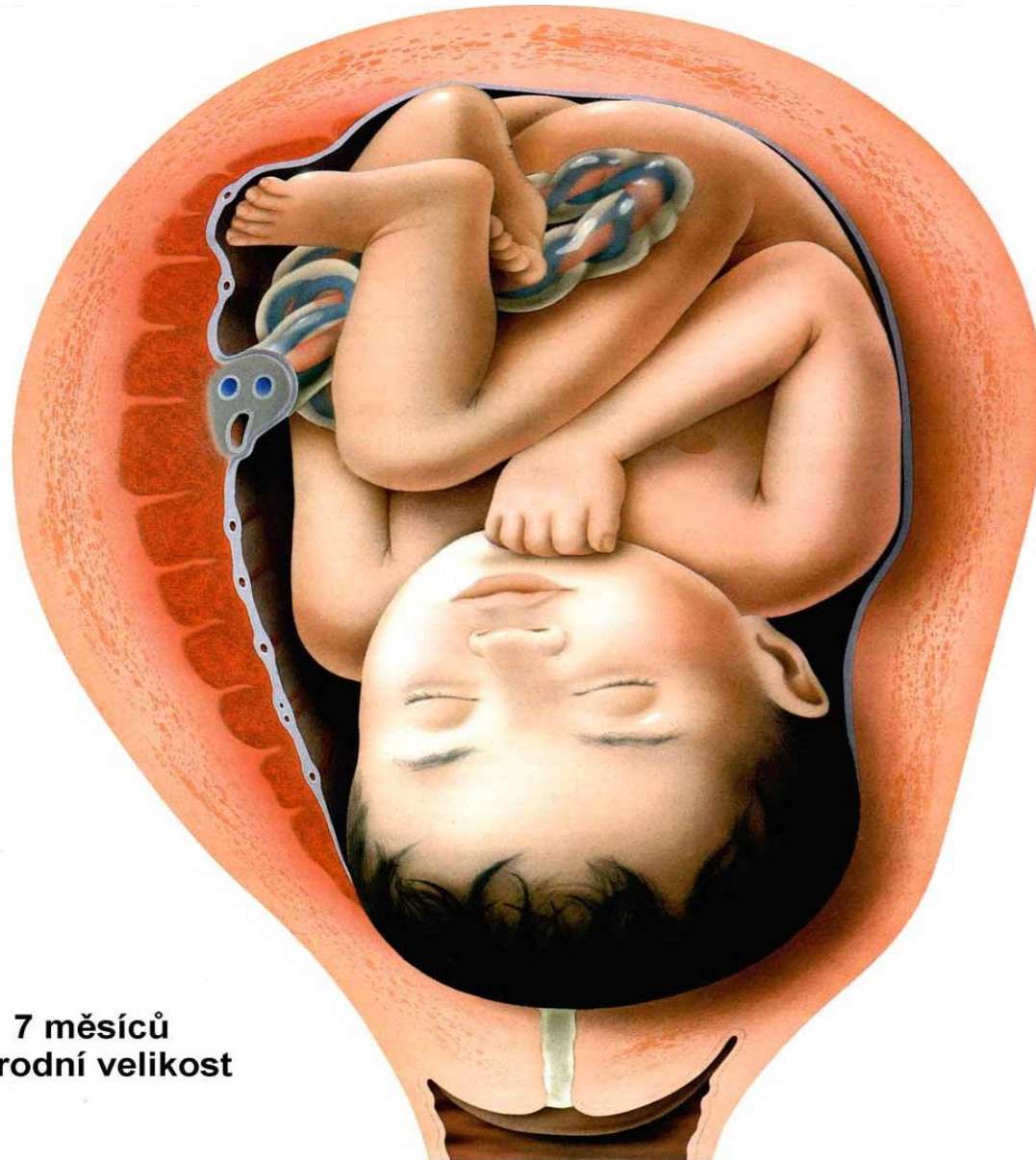
ZÁRODEČNÝ VÝVOJ

RS

ZÁRODEČNÝ VÝVOJ

RS

7 měsíců
porodní velikost

Konec kapitoly.